

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 30. III. 2015

VII.531.1.2014.MO

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

Od kilku lat Rzecznik Praw Obywatelskich zajmuje się sprawami obywateli polskich przebywających w Norwegii, których dzieci zostały odebrane przez tamtejsze służby odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi (*Barnevernet*). W związku z napływającymi skargami Rzecznik postanowił uzyskać od Ministerstwa Spraw Zagranicznych informacje na temat sposobów rozwiązywania problemów, jakie pojawiają się w związku z odbieraniem dzieci polskim rodzinom przebywającym w Norwegii.

Z przedstawionych przez Ministerstwo szczegółowych danych wyłania się kilka problemów, mających dla udzielania pomocy obywatelom polskim zasadnicze znaczenie.

Przede wszystkim, w razie podejmowanych przez polskiego konsula interwencji, istotną przeszkodą w możliwości pomocy obywatelom polskim jest nieinformowanie konsula o przypadkach odbierania rodzicom pieczy bieżącej nad dziećmi. Głównym źródłem informacji o tego typu zdarzeniach pozostają więc rodzice, którzy zgłaszają się bezpośrednio ze swoimi skargami w zakresie działań *Barnevernet*.

Na etapie monitorowania spraw, głównie w zakresie zachowania praw wynikających z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r., poważne zaniepokojenie wywołuje działanie niektórych oddziałów

Barnevernet polegające na braku dbałości o zachowanie ważnych dokumentów tożsamości potwierdzających obywatelstwo polskie, zwłaszcza wobec dzieci odbieranych zaraz po urodzeniu. Niepokojące jest też, w ocenie Ministerstwa, nieprzywiązywanie przez niektóre oddziały *Barnevernet* uwagi do dbałości o zachowanie ciągłości środowiska wychowawczego.

Wiele wątpliwości wzbudza także praktyka *outsorcingu* w obszarze działalności urzędów *Barnevernet*. Chodzi tu głównie o wątpliwości natury etycznej tej praktyki. Polega ona na wynajmowaniu prywatnych firm do kompleksowego obsługiwanie prowadzenia spraw dotyczących umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej, przy czym najczęściej te prywatne firmy reprezentują swoje rodziny zastępcze. Trudno jest, zdaniem MSZ, ustalić, czy dziecko jest umieszczane w takiej rodzinie zastępczej, gdyż jej dane są chronione z uwagi na potencjalną możliwość porwań ze strony rodzin biologicznych. Na tym tle mogą więc pojawić się patologie, które wymagają z pewnością drobiazgowego wyjaśnienia.

W tym samym piśmie Ministerstwa znalazła się informacja, że mimo interwencji konsula RP u norweskiego Rzecznika Praw Dziecka dr Anne Lindboe, w sprawie dziecka znajdującego się w pieczy zastępczej norweskiej służby ochrony praw dziecka, wobec którego stosowana była przemoc fizyczna, Rzecznik poinformowała, że nie ma kompetencji do podejmowania działań w indywidualnych sprawach tego typu. Wydaje się jednak, że wskazana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych rosnąca liczba takich spraw (w 2012 r. – 3 sprawy, w 2013 r. – 5, w 2014 r. – już 27) powoduje, że problemu tego nie można postrzegać w kategoriach jednostkowego przypadku, lecz generalnej dysfunkcji w zapewnianiu opieki małoletnim na terenie Norwegii.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 2a ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), uprzejmie proszę Pana Rzecznika o rozważenie nawiązania współpracy z norweską Rzecznik Praw Dziecka, w celu udzielenia wsparcia działaniom polskich władz konsularnych w Norwegii.

Wprawdzie, jak wynika z udzielonej przez dr Lindboe odpowiedzi, jako norweski Rzecznik Praw Dziecka nie ma ona kompetencji do podejmowania interwencji

w sprawach jednostkowych, jednak sygnalizowane problemy mają charakter systemowy, a ich rozwiązanie wymaga ścisłej współpracy z norweskimi władzami, tak, aby m.in. uświadomić władzom norweskim potrzebę wprowadzenia odpowiednich wytycznych dla norweskich służb specjalnych w sprawie pieczy i opieki alternatywnej, na których brak wskazywał choćby Komitet Ochrony Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Mając powyższe na względzie, będę wdzięczna za poinformowanie mnie o podjętych przez Pana Rzecznika w tej materii działaniach.

L. powierzeniem

Teune Hijnen